

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: *Úspěch Skotské národní strany v britských parlamentních volbách 2015*
(Ústav politologie, FF UK, 2016)

Autor: Martin Rexa

Autor posudku: Radek Buben

Kolega Rexa si ke své práci vybral nelehké téma, tedy téma, jež mu neumožňuje vycházet z dostupné a rozsáhlé odborné literatury. Volby z roku 2015 ještě nejsou v Británii zpracovány. Tuším, že Dennisem Kavanaghem vydávaná série, reflektující vždy poslední volební klání, se o další díl zatím nerozrostla. S ohledem na bakalářský charakter práce je tak třeba odvalu při výběru tématu ocenit. Kolega Rexa se s danou situací vyrovnal velmi důstojně a úspěšně, byť na studii se určité nedostatky objevily. Nedostatky začneme, ačkoli pozitivní aspekty práce jasně převažují.

Jde především o určitou absenci jasného argumentu. Autor nám v zásadě nesdělí co je příčinou a co následkem. Je oslabení Labour příčinou vzestupu SNP, nebo je vzestup SNP (vyvolaný jinými faktory a nikoli fungováním Labour) příčinou pádu Labour? Je-li tento vztah složitější, tak jak to je? Autor samozřejmě v celé práci uvádí řadu dobrých a podložených argumentů, ale přesto chybí jasnější stanovisko. Je-li obojí vyvoláno něčím jiným, opět nám absentuje alespoň náčrt kauzálního vztahu. Stejně tak je práci třeba vytknout absenci analýzy proměny voleb alespoň v některých skotských obvodech a na nich ukázat přesuny hlasů. Ve velmi rozsáhlém a podloženém uvádění argumentů mi pak chybí jeden aspekt, který Labour oslabil na celém britském území a v Anglii jí odebral podporu ve

prospěch Liberálních demokratů, totiž válku v Iráku. Zde by bylo dobré, kdyby autor zapracoval řadu odtupných průzkumů veřejného mínění a podíval se na rozdílné hodnotové postoje Skotů a Angličanů. Skotsko je obecně v zahraničně politických otázkách méně „atlantické“ a méně „hawkish“.

Osobně bych pak nepřeceňoval vliv volebního systému na vzestup SNP. S ohledem na klesající podporu New Labour ve Skotsku by SNP patrně nezastavil ani většinový volební systém, což ostatně volby 2015 ukázaly (s 50 % hlasů 56 z 59 křesel). Pravda, autor patrně bude argumentovat tím, že SNP pomohl poměrný systém k etablování.

Autor se dostává do drobné pasti, již se samozřejmě nevyhnuli ani ti, kteří se pokoušeli o stanovení definice a vymezení regionálních/regionalistických stran: totiž jaký je jejich vztah k celkové konceptualizaci stranického spektra, kterou tito autoři používají a k její celkové podobě, extenzi a intenzitě? Stejně tak je problémem – opět, nikoli problémem kolegy Rexy – stanovení klíčových proměnných, domén a definičních atributů, na kterých je ta která typologie postavena. Třeba: je-li základem typologie míra teritoriálního dosahu strany, tak SNP je regionální i regionalistická zároveň, zatímco Labour, Konzervativci a Liberální demokraté jsou strany celostátní. Její levicový charakter je pouze specifikujícím adjektivem, jež nijak nezpochybňuje její definici jako regionální/regionalistické strany. Je tak ve stejném rodu s pravicovými katalanisty z CiU (byť ti dnes již neexistují), s baskickou PNV či s bavorskou CSU. Je-li základem typologie pravo-levé spektrum, tak nás pak regionální/regionalistický charakter strany nemusí zajímat, resp. můžeme ho dodat jako další definiční atribut: SNP je středo-levicová strana regionalistického charakteru. Ale její primární rodinou jsou středolevicové sociálnědemokratického charakteru. Budeme-li brát v úvahu organizační strukturu, má dnes SNP blíže masovým stranám, a je v jedné rodině s PODEMOS či Syrizou. Vezme-li se jako jádro její vztah k establishmentu a status quo, jde o stranu, jež se staví explicitně proti establishmentu a chce měnit status quo: opět je tak v jiné rodině, a to jak

s regionalistickými, tak celostátními stranami. Klasifikace a typologie nejsou univerzální: vždy záleží na tom, k jakému typu výzkumu nám slouží. Není proto nic výjimečného, že řazení stran do různých tříd/rodů a typů/druhů je různorodé a tzv. sporné. Onou pastí myslím to, že je zbytečné na daný fakt upozorňovat: on je logický a očekávatelný. Záleží prostě na tom, co zkoumám.

Jelikož autora zajímá primárně působení SNP na ose štěpení centrum-periferie, zdůrazňuje její regionalistický charakter. Zde je dobré upozornit na autorem správně prováděné užívání pojmu: SNP je opravdu regionalistická strana, jež kandiduje na území jednoho regionu s programem primárně určeným pro tento region (navíc, nedávno s explicitně separatistickým obsahem). Není stranou, jež by se stala regionální v důsledku své volební podpory. Takto se třeba v určitých obdobích vyvinula česká KDU-ČSL a paradoxně svým způsobem angličtí torryové.

Co se jasných pozitiv týče: autor dokázal schopnost politické analýzy a orientace v britské politice (snad vyjma podcenění dlouhého stínu irácké intervence). Vychází z relevantních zdrojů, neuchyluje se k stereotypním tvrzením a bere do úvahy řadu konjunkturálních proměnných. Dokázal tak napsat výbornou politickou analýzu, která se může snadno uplatnit i mimo akademický svět. Množství prostudovaných zdrojů ukazuje vysokou míru zodpovědnosti, s níž autor k problému přistoupil.

Doporučuji k obhajobě s hodnocením **výborně**.

Radek Buben